

Bamet je boljša kot žamet - ali nekaj odkritih besed novofašistom & Co.

Kot je javil 27. t.m. tržaški radio, je objavila socialnodemokratska stranka v Trstu noto o »coni B«. V poročilu je bilo rečeno, da je strankin pokrajinski tajnik De Gioia po svoji vrnitvi iz Rima, kjer je imel pogovore z obrambnim ministrom Tanassijem, izjavil, da socialnodemokratska teza o določitvi trdnih in mednarodno priznanih mej z Jugoslavijo odgovarja življenjskim interesom Zahoda in s tem tudi Italije, v prvi vrsti pa Trsta.

Kot znano, gre za »tezo« oziroma izjavo tajnika socialnodemokratske stranke Ferrija, da naj bi obveljala sedanja meja med Italijo in Jugoslavijo in da ostane cona B Jugoslaviji, o čemer smo že poročali. To Ferrijevo izjavo in stališče socialnodemokratske stranke, ki je s tem dokazala svoj realizem in svojo iskrenost v prizadevanju za demokratičnost v Italiji, za evropski mir in za utrditev dobrih odnosov z italijansko vzhodno sosedo Jugoslavijo, pa so si vzeli na piko novofašisti in vsa konservativna »irendentična« kompanija, ki koraka v tem pogledu za njimi, pa čeprav nosi znake demokratičnih strank. Tako lahko še vedno bremo v tujakšnjem italijanskem dnevniku »pisma uredništvu«, uvodnike na prvi in na tretji strani ter članke, v katerih glasniki te nostalgije družine zatrjujejo, da je Ferri slabo storil, ko je dal tisto izjavo, in da socialnodemokratski politiki nimajo pravice »odstopati« cone B, ki da spada med neodtujljive ozemeljske pravice Italije.

Naj nam bravici oprostite, če spet odgovarjamo na to hreščavo novofašistično »marš-muziko«, toda tega ne delamo zato, ker bi se bali, da bodo kdaj uresničili svoje grožnje, saj vemo, da jih je veliko lažje spravljati na letake in v govorniške fraze kot uresničiti. Odgovarjamo zgolj iz vedoželjnosti. Radi bi namreč vedeli, kako si ti na papirju tako bojeviti ljudje sploh predstavljajo, da bodo prišli do »cone B«. Možnosti so samo te: 1. Da jo Jugoslavija sama odstopi, iz tega ali onega razloga, morda da si ohrani prijateljstvo Italije ali za kake gospodarske goristi; 2. Da prizna upravičenost »pravnih« razlogov novofašistov et Co.; 3. Da si vzamejo novofašisti et Co. »cono B« s silo; in 4. Da se prebivavstvo »cone B« nekoč samo izjavi — recimo s »plebiscitom« — da hoče pod Italijo.

Vse te štiri možnosti so take, da jih lahko resno vzame v poštev samo kak stalni stanovalec umobolnice pri Sv. Ivanu in nikakor nam ne gre v glavo, kako da se morajo vdajati takim nesmiselnim fantazijam celo resni advokati in publicisti, ki hočejo veljati za resne. Vsakemu otroku je namreč jasno, da Jugoslavija nikdar ne bo prostovoljno odstopila »cone B«. Tega nobena jugoslovanska vlada sploh ne bi mogla storiti, tudi če bi — recimo — hotela, ker ji to prepoveduje ustava in ker bi tisti hip padla, kakor hitro bi prišla s takim predlogom na dan. Bivša cona B je danes in že dolgo v vsakem pogledu pravno del ozemlja SR Slovenije, ki jo novi jugoslovanski ustavni popravki proglašajo za suvereno državo, in ozemlja SFR Jugoslavije, in no-

(dalje na 3. strani)

IMEJMO RADI NAŠO ŠOLO

Jutri, v petek 1. oktobra, se bodo spet odprla vrata slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem, spet bo postalo živo in veselo okrog šolskih hiš. Hkrati se začenjajo za šolarje, šolnike in starše nove skrbi, pa tudi zadoščenja.

Prvi dan novega šolskega leta je za vse naše zamejsko slovenstvo tako pomemben, da ne more in ne sme mimo nas kot navaden, poljuben dan. Za našo narodnostno skupnost je to nadvse pomemben dan, praznik naših zmag, pa tudi spominski dan naših porazov. Vsaka desetina šolarjev več v slovenskih šolah je dokaz, da je naša narodnostna skupnost še trdna in polna zaupanja v bodočnost, vsak šolar manj pa je že znak hiranja naše narodnostne moči. Naša šola je bolj kot vse druge merilo naše življenjske volje in moči, ker od nje je v največji meri odvisen naš narodnostni obstoj.

Tega se dobro zavedajo in so se vedno zavedali vsi tisti, ki nas hočejo ali so nas hoteli kdaj potujčiti. Zato so nam tako zagrizeno odklekali šole v našem jeziku in v našem narodnem duhu, od nekdanjih nemško-avstrijskih oblastnikov do fašizma in nacizma ter do današnjih šovinistov v Avstriji. Vsi ti naši sovražniki in potujčevalci so se zavedali, da je predvsem šola tista, ki naredi človeka, ker ona oblikuje njegovega duha in mu da tisto znanje, s katerim si potem lahko pomaga v življenju naprej. Če se jim je posrečilo preprečiti, da bi slovenski otroci hodili v slovensko osnovno šolo, so bili lahko že skoro gotovi, da iz tistih otrok ne bodo zrasli zavedni Slovenci, in ponosni ljudje, ki bi se hoteli upirati nasilju, pač pa potujčenci, ki bodo nato še sami pomagali potujčevati in zatirati svoje rojake. Če je slovenstvo v zadnjih sto letih na Koroškem tako nazadovalo in če nazaduje še danes, je temu vzrok predvsem dejstvo, da šovinistične pangermanistične avstrijske oblasti niso hotele dati koroškim Slovincem slovenskih šol. Slovenski otroci so morali hoditi največkrat v nemške šole, in tako — in še slabše — je danes. Iz nemške šole pa je le malokateri Slovenec rešil svoje slovenstvo nedotaknjeno in trdno, kot tudi ne trdnega značaja.

Isto je skušal doseči fašizem pri nas na Primorskem. Vzel nam je naše šole, da bi potujčil naš mladi rod in s tem zadal smrtni udarec slovenstvu na primorskih tleh. Vedel je, da bo le tako lahko zlomil našo narodnostno skupnost, ki mu kot totalitarnemu sistemu ni bila trn v peti samo narodnostno, ampak tudi politično in etično. Slovenstvo na Primorskem je bilo že samo po sebi, s samim svojim obstojem, najvažnejši dejavnik in najmočnejša sila protifašističnega boja, boja proti totalitarni ideologiji in totalitarnemu nasilju. Človek, ki je šel skozi slovensko šolo, ki je ostala vedno zvesta humanističnim idealom, ni mogel in hotel biti drugačen kakor prepričan in odločen

sovražnik fašizma in nacizma vseh vrst. Primorskih bojevnikov in mučencev v boju proti fašizmu, kot so bili bazoviški junaki, Tomažič, Vuk in drugi, ni ustvaril nacionalistični ali ideološki fanatizem, ampak zvestna ali podzavestna zvestoba humanističnim idealom in vrednotam, od katerih ena je tudi slovenska narodnost. In te vrednote je posredovala poleg domače hiše takratni mladi primorski generaciji predvsem slovenska šola.

Take narodne in humanistične vrednote naj bi gojila v naši mladini tudi današnja slovenska šola in prepričani smo, da jih tudi goji. Vendar pa naj bi tako šolniki kot mladina napravili vse, kar morejo, da bo šola res v polni meri opravljala to nalogo. Šolniki s tem, da bodo s svojo strokovno usposobljenostjo, resnostjo in vestnostjo opravljali svoje vzgojiteljske dolžnosti, da se bodo pri tem v polni meri zavedali dostojanstva in pomena slovenske šole, da se ne bodo medsebojno poniževali in da bodo ljubili mladino, ki jim je zaupana v vzgojo, ter ji skušali čimbolj pomagati do znanja in življenjske zrelosti, ne pa ji morda jemali veselje do študija. Mladina pa s tem, da bo spoštovala svoje vzgojitelje, da ne bo napihovala njihovih napak in da jih ne bo hote žalila ter poniževala, zgolj iz modnega protestništva, ki največkrat ni zraslo iz naših razmer in nuč. Prepričana je lahko, da ima tako šolnike kot starše in vso pošteno slovensko javnost s tiskom vred vedno na svoji strani, kadar se dvigne v protest in gre demonstrirati za pravo svobodo in za resnične socialne, etične in državljanske vrednote, ne pa zgolj za modna gesla.

Vsi skupaj pa — in to velja še posebno za starše — pa naj bi imeli radi našo šolo, za katero se je naš narod toliko boril in za katero je že marsikdaj tekla tudi slovenska kri, zlasti med osvobodilnim bojem na Primorskem, in zaradi katere so mnogi — učitelji in učenci ter starši — bili pripravljani trpeti preganjanje. Na novo naj bi vzljubili slovensko šolo tudi tisti slovenski starši, ki so v nekem šibkem hipu podlegli malodušnosti, strahu za kariero ali oportunitizmu, ali pa se jim je trenutno zamajala narodna zvest, pa so poslali svoje otroke v tujejezično šolo. Če hočejo napraviti iz svojih otrok polnovredne, ponosne in proste ljudi, naj jim dajo polnovredno vzgojo, ki ne bo poteptala v njih ene najvažnejših etičnih vrednot, to je njihove narodnosti. In zato naj se pogumno odločijo in pošljejo čimprej ko morejo, tudi oni svoje otroke v slovensko šolo.

Šolnikom in šolarjem od prvega razreda osnovnih šol do maturantov pa za prvi dan novega šolskega leta naš prirčni in starodavni slovenski pozdrav: Bog vas živi! Vi ste naš narodni up!

RADIO TRST A

• NEDELJA, 3. oktobra, ob: 8.00 Koledar. T.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Ukmar: Memoari. Igra harfistka Uršičeva. 10.45 Za dobro voljo. 11.45 B. Traven: »Zaklad Sierra Madre«. Mladinska povest. RO, vodi Lombarjeva. 11.35 Ringaraja za naše malčke. 11.50 Vesele harmonike. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.30 M. Dursi: »Božanstvo«. Radijska igra. 16.15 Kotiček jazza. 16.30 Parada orkestrrov. 17.00 Šport in glasba. 18.00 Miniturni koncert. 18.45 Bednarik: »Pratika«. 19.00 Lahka glasba iz naših studiov. 19.15 Sedem dni v svetu. 19.30 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.30 Motivi s filmskega platna. 21.00 Iz slovenske folklore: »Ljudske pesmi«. 21.20 Sejmo plošč. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 4. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Mladina v zrcalu časa - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Slavni dirigenti: Dimitri Mitropulos. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.15 Glasbeni drobiž. 19.40 Zbor »Ernes Grion«. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Pesmi brez zatonov. 21.00 Pripovedniki naše dežele: Boris Pahor »Plesalka«. 21.20 Orkester proti orkestru. 21.45 Slovenski solisti. Sopr. Nada Zrimšek, pri klavirju Strukljeva. Samospevi A. Neffata, M. Žigona in Z. Prelovca. 22.05 Zabavna glasba.

• TOREK, 5. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Saksofonist Coleman. 12.10 Bednarik: »Pratika«. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas. Novice iz sveta lahke glasbe. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.00 Veliki mojstri jazza. 19.10 C. Piermani: Kako posluša italijanski parlament. 19.30 Nekoč je bilo... 20.00 Šport. 20.35 Pizzetti: »Fra Gherardo«, opera. V odmoru (21.30) Pertot: »Pogled za kulise«. 22.55 Zabavna glasba.

• SREDA, 6. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Trobentač Hirt. 12.10 »France Bevk«, pripr. M. Cenda. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Jevnikar: »Slovenščina za Slovence« - Kako in zakaj, vprašanja in odgovori s področja znanosti. 18.15 Umetnost. 18.30 »Melos Quartett«. 18.45 Pevci dneva. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Glasbeni vrtljak. 19.40 Pesmi iz starega sveta in pesmi izseljenec v novem svetu. 20.00 Šport. 20.35 Simf. koncert. V odmoru - 21.15 - Za vašo knjižno polico. 22.15 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 7. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.30 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 G. Bartolozzi: Otok v prvih letih svojega razvoja. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Slovarček sodobne znanosti - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glasbe. 19.10 Pisani balončki. 19.30 Vam ugaja jazz? 19.45 Otroški zbor Glasbene matice v Trstu vodi Žerjalova. 20.00 Šport. 20.35 »25 let slušnih iger v nepretrganem sporedu Radija Trst A«. 21.35 Nežno in tiho. 22.05 Zabavna glasba.

• PETEK, 8. oktobra, ob: 7.00 oledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Izlet za konec tedna. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelj. Mihelčič: Asfalt, balet. Orkester RTV Ljubljana vodi Šurbek. 19.00 Joje Iva Zanicchi. 19.10 Slovenski narečni dokumenti: »Petdesetletnica 'Križove poti' Alojzija Clignona«. 19.20 Novosti v naši diskoteki. 19.40 Oktet »Planika« iz Gorice, vodi Valentinčič. 20.00 Šport. 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Koncert operne glasbe. 21.50 Folklorne ples. 22.05 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 9. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Veseli motivi. 12.10 V spomin Venu Pilonu. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 16.10 Album operet. 16.50 Jazz. 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Moj prosti čas. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Claudio Gherbitz. 18.45 Poker orkestrrov. 19.10 Družinski obzornik. 19.25 Protagonisti popevk. 20.00 Šport. 21.30 Vabilo na ples. 22.30 Zabavna glasba.

Beograjska izjava Tita in Brežnjeva

Nedavni obisk generalnega sekretarja sovjetske komunistične partije Leonida Brežnjeva v Jugoslaviji je v svetovni javnosti vzbudil veliko zanimanje. Komentatorji, tako na Vzhodu kot na Zahodu, so obisk ugodno ocenili kot pomemben prispevek k še večjemu popuščanju napetosti v Evropi. V socialističnih državah podčrtujejo predvsem dejstvo, da so na pogovorih poudarili težnjo po povečanju medsebojnega sodelovanja na vseh področjih življenja. Zahodni opazovalci ne skrivajo nekaterih dvomov, kajti črko in duha nekaterih izjav potrди lahko le življenje, vendar so ocenili kot pozitivno to, da je Sovjetska zveza ponovno potrdila popolno spoštovanje suverenosti in samostojnosti Jugoslavije in pravico do lastne poti v socializmu.

25. t. m. sta predsednik Tito in generalni sekretar sovjetske partije Leonid Brežnev podpisala v Beogradu posebno izjavo, ki pomeni podlago nadaljnjega sodelovanja med obema državama, in to na političnem, gospodarskem, znanstveno-tehničnem in kulturnem področju, kar je v interesu mednarodnega delavskega gibanja, miru in mednarodne varnosti. Obe državi in njuni vodilni politični sili izhajata iz marksistično-leninističnega nauka, metode graditve socializma pa »odražajo izkušnje in posebnosti razvoja posameznih dežel«, zato so »stvar narodov in delavskega razreda v posameznih deželah in naj si med seboj ne bi nasprotovale.«

V nadaljevanju izjava govori, da je potrebno spodbujati k večjemu sodelovanju med ZSSR in Jugoslavijo na vseh, zlasti pa na partijski in ideološki ravni. Obe strani sta prepričani, da obstajajo možnosti za širjenje in poglobljanje gospodarskega in znanstveno-tehničnega sodelovanja na podlagi posebnega sporazuma za obdobje med 1971. in 1975. letom.

Poglobili bodo nadaljnje razvijanje vezi na področju tiska, radia in televizije, kulture ter umetnosti. Zveza komunistov Jugoslavije in KP Sovjetske zveze menita, »da sredstva za množično obveščanje morajo delovati v smislu krepitve vzajemnega spoštovanja in prijateljstva med narodi SFRJ in Sovjetske zveze, k čemur pa morajo prispevati z objektivnim in dobronamernim osvetljevanjem naporov, kakršne imata obe državi pri socialistični in komunistični graditvi,« pravi izjava. Drugi del izjave govori predvsem o sode-

lovanju Sovjetske zveze in Jugoslavije v boju proti svetovnemu imperializmu, kolonializmu in neokolonializmu, ki predstavljajo »stalen vir mednarodne napetosti, lokalnih vojn in nestabilnosti svetovnega miru.« Obe državi si bosta prizadevali za čimprejšnje sklicanje konference o evropski varnosti. Pomemben prispevek miru bi bila proglašitev Balkanskega polotoka za brezatomsko območje.

Sovjetska zveza in Jugoslavija zahtevata čimprejšnji konec vojne v Indokini in umik vseh tujih čet s tega območja. Prav tako podpirata arabske narode na Bližnjem Vzhodu in se zavzemata za uresničitev resolucije Varnostnega sveta z dne 22. novembra 1967 za zagotovitev zakonitih pravic arabskega ljudstva v Palestini. Obe strani si nadalje prizadevata za vključitev Kitajske v OZN, prav tako Vzhodne in Zahodne Nemčije hkrati. Dozorel je tudi trenutek, da bi razmislili o zmanjšanju oborožitve v Evropi; skliče naj se svetovna razorožitvena konferenca.

Beograjska izjava z dne 25. septembra t.l. v bistvu ne pove nič novega, saj ponavlja že znana stališča SZ in Jugoslavije do graditve socializma v obeh državah ter do vprašanj mednarodnega sodelovanja, razorožitve, skupnega boja proti imperializmu itd. Zahod-

(Dalje na 7. strani)

ZANIMIV PREDLOG V ITALIJANSKEM PARLAMENTU

Predsednik parlamentarne skupine socialistične stranke v poslanski zbornici Bertoldi je predložil danes v zbornici zakonski osnutek, po katerem naj bi država prispevala k finansiranju političnih strank.

Stranke, ki sodelujejo pri izvolitvi poslanske zbornice, imajo v smislu tega zakonskega predloga pravico do letnega državnega prispevka pod pogojem, da so zastopane v zbornici s poslansko skupino, ki šteje vsaj pet poslancev. Socialistični predlog določa tudi višino takega državnega prispevka, češ da naj bo enak vsoti, ki bi jo dobili, če bi pomnožili število volivcev, vpisanih v volivne liste za volitve v poslansko zbornico, s tisoč, in to vsoto naj bi potem razdelili med stranke in sicer 20 odst. v enakih deležih, ostalih 80 odst. pa sorazmerno s številom veljavnih glasov, ki bi jih dobile posamezne stranke pri volitvah.

Kardinal Mindszenty v Rimu

Madžarski kardinal Mindszenty se je po 15 letih bivanja v ameriškem veleposlaništvu odločil, da odide v Rim. Pravijo, da je že pokojni papež Janez XIII. želel, da bi madžarski primas zapustil Budimpešto, prav tako sedanji papež Pavel VI. K temu ga je prigo-varjal tudi dunajski nadškof König, ki ga je v preteklih letih večkrat obiskal v poslopju ameriškega veleposlaništva. Seveda pa je bilo mnogo odvisno tudi od stališča madžarskih oblasti.

Kardinal Mindszenty je bil oktobra 1945 imenovan za nadškofa v Esztergomu in je tako postal madžarski primas. Vendar je kmalu prišel v spor s komunističnimi oblastmi in tako so ga leta 1949 obsodili na dosmrtno ječo pod obsodbo izdajstva, protidržavnega delovanja in izvažanja tuje valute. Med ma-

džarsko vstajo leta 1956 so ga uporniki osvobodili in se je slovesno vrnil v škofijsko palačo, kjer pa je ostal samo nekaj dni. Medtem je bila vstaja krvavo zatrta in kardinal Mindszenty se je zatekel v ameriško veleposlaništvo, da bi se izognil zaporu.

Madžarski kardinal Mindszenty se je skupaj s kardinalom Königom peljal z avtomobilom do Dunaja, od tam pa z letalom v Rim, kjer ga je takoj sprejel papež Pavel VI. 80-letnega kardinala je doletela tako ista usoda kot nekoč kardinala Slipyja in praškega nadškofa kardinala Berana.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Sinoda v Rimu

Danes, 30. septembra, se prične v Rimu svetovna škofvska sinoda. Iz vseh strani sveta, tokrat tudi iz vzhodnih evropskih komunističnih držav in iz Kitajske, se je zbralo v Rimu okrog 250 cerkvenih prelatov, ki bodo štiri tedne razpravljali v glavnem o dveh temah: duhovništvo in pravica v svetu. Vse kaže, da bo diskusija o obeh argumentih precej živahna, saj so nekateri škofje že predhodno napovedali svoj odločen nastop za ali proti prodiranju novih idej v cerkveno prakso.

Zaenkrat lahko sodimo le po pripravah in po dokumentih, ki jih je Vatikan oziroma posebna komisija, ki je pripravljala sinodo, razposlala škofom. Ti dokumenti so večkrat preveč splošni in pomanjkljivi, vsekakor pa ne odražajo ne v črki in ne v duhu novih potreb sodanega časa in tudi ne novih možnosti, ki jih dopušča zadnji koncil. Dokument o duhovništvu na primer še vedno zapira duhovnika v svetišče in ga nekako dviga nad problematiko vsakdanjega življenja. Ves čas je čutiti v tekstu nejasno težnjo po sprostitev in po obnovi duhovnikovega poslanstva, vendar se obravnavanje te problematike še vedno giblje v tradicionalnih smereh. Dokument sicer na koncu dodaja, da so to le okvirne misli, ki dopuščajo najširšo svobodo diskusije. Vprašljivo je, kakšno vrednost bodo imeli vsi sklepi te škofvske sinode, kajti papež bo lahko vse sprejel ali pa odklonil.

Ce prav tolmačimo papeževe besede, ko je pred enim mesecem govoril v cerkvi S. Giovanni v Lateranu o vlogi in pomenu duhovnika danes in je obnašanje nekaterih duhovnikov povezal z evan-

PROTESTNO PISMO LITVANSKIH KATOLIČANOV

Približno 2000 litvanskih katoličanov je podpisalo protestno pismo, ki so ga poslali sovjetski vladi, vrhovnemu sovjetu in centralnemu komiteju sovjetske komunistične partije. V pismu se pritožujejo, da v nasprotju z zagotovili sovjetske ustave v Litvi še vedno ni svobode vere in bogoslužja. Leta 1940, ko je bila ta mala baltska država priključena Sovjetski zvezi, je bilo v Litvi na desetine in desetine katoliških šol, več bogoslovnih semenišč, mnogo samostanov in cerkva, otroških vrtcev, dobrodelnih društev in listov. Od tedaj pa ni bil natisnjen niti en majhen katekizem in delovati sme le še bogoslovje v Kaunasu, ki pa ne sme imeti več kot 75 bogoslovcev. Število duhovnikov se je zmanjšalo na polovico in nekatere so zaprli, ker so učili otroke katekizem in opravljali dušnopastirske naloge.

Leta 1940 je bilo 80 odst. Litvancev katoliške vere. Kakšno je stanje danes, ni znano. Nasilno razkristjanjevanje gre vzporedno s poskusi raznarodovanja in porusenja, podobno in še huje, kot je to prikazal Ukrajinec Džuba v svoji knjigi (o kateri smo pisali v zadnji številki).

SLOVENSKI NAREČNI DOKUMENTI NA RADIU TRST A

Tržaška radijska postaja bo jeseni v okviru svojih govorjenih sporedov začela oddajati, nov niz sestavkov z naslovom "Slovenski narečni dokumenti". Predavanja, ki bodo na sporedu vsak petek ob 19.10, bodo predstavljala in komentirala razne manj znane pa tudi neznane in pomembne tiske in rokopise v narečju. Prva oddaja, dne 8. oktobra, bo obravnavala "Križovo pot" Alojzija Clignona ob petdesetletnici izida. Odlomke iz "Križove poti, katera se moli u cerkve s. Andrej v Erbeču" — kot stoji zapisano v naslovu — bo v beneškem narečju bral Aldo Clodig iz Hlocja.

geljskim primerom Judeževga izdajstva, si od te sinode ne smemo pričakovati (vsaj kar zadeva ustanovo duhovništva) nikakih posebnih novosti. In to bo morda ponovno izgubljena priložnost uradne Cerkev, da bi se na nov in današnjemu času bolj primeren način zavzela za duhovniške poklice. Pomislimo le, da je pred kratkim Sveti Oficij izdal dokumentacijo o trinajst tisoč duhovnikovih v zadnjih petih letih, ki so zapustili svoj poklic. To število je v resnici veliko večje in težko je trditi, da so vsi zagrešili Judeževga izdajstvo. Morda bo pa le res, da je treba v ta tradicionalni lik duhovnika, postavljenega nekam nad ljudi, vnesti nove družbene komponente.

Več zanimanja vlada v svetu za drugi temo te sinode, to je o pravici in pravičnih družbenih odnosih v današnjem svetu. V zvezi s tem so se posebno dobro pripravili škofje, ki prihajajo iz t.i. tretjega sveta, kjer je problem družbenih krivic najbolj pereč in tudi najbolj očiten. Gotovo je, da se bodo azijska, afriška in latinsko-ameriška Cerkev zavzele za jasna in odločna stališča do vseh teh ekonomsko-socialnih problemov. Značilen je n.pr. dokument perujske škofvske konference iz začetka tega meseca: »Če zatiranemu človeku avtentično razlagamo evangelij, se bo prej ali slej osvestil in se začel zavedati samega sebe, svoje osebnosti, krivičnega stanja, v katerem se nahaja. Ta zavest ga bo tudi utrdila v boju proti krivicam«. Po mnenju perujskih škofov mora Cerkev tiste države in družbe, ki uporabljajo nesilna sredstva za izboljšanje svojega gospodarskega stanja, nujno obsoditi. Verjetno je, da se na rimski sinodi ne bodo izrazili na tako korenit način o razmerju do političnih in kapitalističnih sil, ker bo med prisotnimi škofi marsikdo branil svoje tradicionalne poglede in bodo torej vsi dokumenti nekakšen kompromis med različnimi silami v Cerkvi. Zeleti je le, da bi zaključki te sinode ne izpadli tako, kot da se Cerkev vedno bolj oddaljuje od zatiranih ljudstev in od množice revnih in lačnih, ker bi se na tak način še bolj zaprla v slepo ulico, v katero pa ji ni pripravljen prav vsakdo slediti.

it.

S Tržaškega

POROČILO O SEJI IZVRŠNEGA ODBORA SLOVENSKE SKUPNOSTI V TRSTU

V sredo popoldne se je sestel izvršni odbor Slovenske skupnosti na redni tedenski seji.

Na dnevnem redu so bila vprašanja redne uprave, posebno v zvezi s prihodnjimi upravnimi volitvami, ki bi predvidoma morale biti konec novembra.

Ob napovedanem shodu italijanske neofašistične stranke v Trstu izvršni odbor Slovenske skupnosti protestira z največjo ogorčenostjo. Nepojmljivo je, da demokratične sile dovoljujejo zborovanje fašistov prav v Trstu, v mestu, kjer je fašistična diktatura povzročila toliko gorja Slovincem in sploh vsemu demokratičnemu življenju. Zato izvršni odbor Slovenske skupnosti poziva vse resnično demokratične sile, ki so lansko leto na veličastni množični manifestaciji z vsemi tržaškimi župani na čelu nedvoumno izpričale svoje antifašistično razpoloženje, da se to provokativno zborovanje italijanskih neofašistov neprizivno prepove. Edino tako bo Trst pokazal sebi in drugim, da je enkrat za vselej opravil s preživelim in nasilnim fašističnim mišljenjem.

Ob koncu se je izvršni odbor Slovenske skupnosti pomudil še pri vprašanjih šolstva, slovenskih organizacij, zakonu za zaščito slovenske manjšine in obisku slovenskega zastopstva pri predsedniku Colombu.

DRAMATIČNO ZBOROVANJE NACIONALNEGA SVETA KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

V Rimu bi se bilo moralo v sredo dopoldne končati zborovanje nacionalnega sveta Krščanske demokracije, a se je nepričakovano podaljšalo zaradi hudih nasprotij med različnimi strujami glede »kvoruma« — procentualnega zastopstva struj v vodstvenih organih in glede odnosov do komunistične stranke. Proti stališčem tajnika Forlanija sta zlasti struji Donat-Cattina in Mora. Nasprotstva lahko privedejo celo do razkola. O tem bomo več poročali v prihodnji številki.

Pamet je boljša kot žamet...

(Nadalj. s 1. str.)

bena država ne odstopa svojega ozemlja v zameno za »prijateljstvo« in »gospodarsko pomoč«. To bi moralo biti novofašistom et Co. znano.

2. Jugoslavija ne more priznati upravičenosti pravnih razlogov, ki jih navajajo novofašisti et Co., ker so ti razlogi ne le smešni, ampak pravno nični. cona B je bila z mirovno pogodbo odcepljena od Italije, obenem z ostalim Tržaškim ozemljem in tistim, ki je prišlo pod Jugoslavijo. Če je dobila Italija vrnjeno Cono A, jo je dobila samo zato, ker se je pogodila z Jugoslavijo za razdelitev bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja: cona A njej, cona B Jugoslaviji. Če naj bi to veljalo le začasno, velja začasno tudi pripadnost cone A Italiji in če ena obeh držav odreče ta sporazum, je to brez pomena. Odreči ga morata obe in v takem primeru bi se vsa zadeva vrnila tja, kjer je bila: ali da se dejansko ustanovi Svobodno tržaško ozemlje kot država zase, neodvisna tako od Italije kot od Jugoslavije, ali pa da se začneta obe državi na novo pogajati o razdelitvi. Toda za to morata biti, kot rečeno, obe, ne le ena sama.

3. Radi bi videli, kako si novofašisti et Co. predstavljajo, da bi s silo vzeli Jugoslaviji in Sloveniji cono B. Mislimo, da bi bil ta prizor tako zabaven, da bi marsikdo rad veliko plačal, da bi ga lahko videl, tudi marsikdo v Italiji, kjer imajo ljudje

vendarle veliko smisla za humor in zabavne špektaikle, in kjer ne manjka ljudi, ki bi radi škodoželjno prisostvovali poteku takega »vojnega« pohoda. Morda bi nam hoteli novofašisti et Co. sami opisati, kako si to zamišljajo?

4. Četrta možnost odpade že zato, ker je danes prebivavstvo cone B v ogromni večini slovensko in si ne želi priti pod drugo državo, proč od glavine slovenskega naroda. Seveda pa je tudi možnost plebiscita zgolj fantaziranje, kajti to bi se lahko zgodilo samo v primeru, da bi bila Jugoslavija vojaško premagana in bi zmagovalci z običajnimi »plebisciti« odločali o pripadnosti njenih obmejnih ozemelj. Toda ali si lahko novofašisti et Co. pri zdravi pameti predstavljajo, da bi v današnji Evropi Italija z orožjem napadla ali zasedla Jugoslavijo, morda kot Rusija Češkoslovaško, in izvedla plebiscit v coni B? Temu se lahko samo smejemo.

Vse to dobro ve tudi obrambni ministar Tanassi, ker je pameten in trezen mož, drugače bi ne opravljal tako važne funkcije. Zato je tudi izjavil De Gioi, kar je izjavil. Mislimo, da bi novofašisti et Co. dobro storili, ko bi si vzeli njegove besede — če že ne k srcu — pa k možganom in se posvetili kakim bolj realističnim in resnim zadevam kot pa je mlatenje prazne slame in čvekanje tjavendan. »Pamet je boljša kot žamet«, pravi slovenski pregovor, ki je sicer star, a še vedno velja.

Tržaškega

Seja sveta Slovenske skupnosti

V petek, 24. t.m., se je sestal pod predsedstvom dr. Hareja Svet Slovenske skupnosti in obravnaval vrsto vprašanj, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost v zamejstvu.

Po uvodnih besedah predsednika Hareja ter po poročilu tajnika dr. Štoke, ki je podrobneje poročal o obisku Slovenske skupnosti pri SZDLS v Ljubljani ter o skupnih naporih v zamejstvu za enotno stališče glede bližnjega ljudskega štetja in sestave delegacije, ki se bo sestala s predsednikom vlade Colombom, se je razvila živahna diskusija.

Svet je odobril politične korake izvršnega odbora in se dlje ustavil pri pomembnosti obiska Slovenske skupnosti v Ljubljani. Izrabil je željo po nadaljnjem poglobljanju načetih pogovorov in stikov ob upoštevanju stvarnosti v matični domovini in v zamejstvu.

Svet je prav tako z zadovoljstvom vzel na znanje trud, ki ga je Slovenska skupnost vložila pri iskanju skupnih poti in skupnega sodelovanja z ostalimi komponentami političnega in kulturnega sestava slovenskega zamejstva.

Svet je nato podrobno pretresal zakonski osnutek, ki ga je Slovenska skupnost sestavljala skupaj s SDZ iz Gorice ter SDZ iz Trsta, in

PREDSTAVITEV »SLAVJANSKEGA RODOLJUBA«

Pretekli petek zvečer so v Tržaški knjigarni predstavili faksimilirano izdajo časopisa »Slavjanski rodoljub«, ki je izhajal v Trstu v razgibanem letu 1849. Publikacijo je izdalo Založništvo tržaškega tiska pod uredništvom inž. Stanislava Renka, spremno študijo in zgodovinske opombe pa je prispeval prof. Samo Pahor.

V imenu Založništva tržaškega tiska je Marko Kravos obrazložil nagibe, ki so vodili izdajatelja pri odločitvi za to faksimilirano izdajo: vzbuditi zanimanje zamejskih Slovencev za našo preteklost, pokazati italijanskim sosedom našo bogato kulturno preteklost in osvetliti pomen Trsta za razvoj slovenskega časnikarstva.

Faksimilirana izdaja »Slavjanskega rodoljuba« bo prišla prav tudi tistim, ki bodo študijsko pristopili k spoznavanju tega že tako oddaljenega in zanimivega obdobja; urednik inž. Stanislav Renko je povedal, da v Trstu ni niti enega originalnega izvoda »Slavjanskega rodoljuba« in so jih morali iskati na Dunaju ter celo v Cetinju, kjer so se ohranili vsi izvodi.

SLOVENSKA FILHARMONIJA 4. OKTOBRA V »VERDIJU«

V ponedeljek, 4. oktobra, bo v gledališču »Verdi« v Trstu nastopil orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane pod vodstvom sedanjega umetniškega vodje Oskarja Danona, ki je v pretekli sezoni gostoval v Trstu kot dirigent znane ruske opere »Hovanščina«.

Slovenski glasbeni umetniki bodo izvajali Mozartov »Requiem«. Kot solist bo nastopil tenorist Anton Dermota, eden najboljših interpretov Mozartovih del sploh, orkester pa bo zaigral še dve deli slovenskih skladateljev: »Movimento sinfonico« Slavka Osterca in »Koncert za violino, violo in orkester« Primoža Ramovša.

vnesel v osnutek še nekatera dopolnila, ki jih bo nato proučila posebna komisija v okviru Slovenske skupnosti.

Svet je ob koncu sklenil tudi pozvati vse politične in kulturne predstavnike slovenske narodnostne skupnosti, da bi iz zakonskih predlogov KPI, PSI, SS-SDZ, osnutka SKGZ ter možnih drugih, sestavili enotno zakonsko besedilo, ki bi ga tako vsi zamejski Slovenci enotno in odločno podprli in omogočili njegovo čimprejšnje izglasovanje v parlamentu.

☆

MISIJON V ŠEMPOLAJU

Ko se je vrnil naš župnik z Marijinega kongresa v Zagrebu, je oznanil, da bomo imeli od 30. oktobra do 8. novembra, ljudski misijon. Vodila ga bosta dva učena, goreča in moderno misleča duhovnika iz Slovenije, redovnika Družbe Jezusove.

Ker so jezuiti prva legija v Cerкви, upamo, da se bo tudi naša mladina z višjo šolsko izobrazbo udeleževala misijonskih govorov. Nedavno si je ustanovila svoje društvo. V programu pa še ni povsem povedano ali bo gojilo samo šport ali tudi prosveto. Oboje je potrebno. Predvsem pa prosveta in to tudi verska. Tu pa pomaga predvsem misijon, čigar namen je verski prepoved.

Ker so vsi farani z veseljem sprejeli nazonanilo o misijonu, to dokazuje, da tli v njih težnja po višjih vrednotah.

—o—

Sinoči je ljubljanska televizija prikazala »Antigono« avtorja Dominika Smoleta v izvedbi Slovenskega gledališča iz Trsta. Kot smo že poročali, so to gledališko delo posneli v začetku septembra v Kulturnem domu skupaj s še dvema najbolj uspešima predstavama iz lanskega repertoarja.

Fašistično izzivanje v Trstu

Tržaška federacija Italijanskega socialnega gibanja (MSI) je za nedeljo dopoldne napovedala shod svojih somišljenikov na trgu Goldoni. Važnost ki jo ta stranka daje nedeljski manifestaciji, se kaže že v tem, da bo glavni govornik sam misovski prvak Almirante. Poleg tega pa prav v času, ko so določene nostalgije in neofašistične skupine skušale razburiti tržaške meščane in Italijo nasploh z vprašanjem »cone B«, češ, da ta zemlja juridično še vedno pripada italijanski republiki.

Ves demokratični del prebivalstva je z ogorčenostjo reagiral na dejstvo, da hočejo tržaški desničarski in fašistični krogi spet podtakniti iskro spora in da hočejo spet vrsto nesmiselnih izgredev svojih postopačev.

Tržaški antifašistični odbor je zato napovedal za isti dan protimanifestacijo na trgu Garibaldi. Poleg tega pa je pri političnih in policijskih oblasteh postavil zahtevo, da se prepove fašistična manifestacija. Podobne zahteve so poslali še KPI, PSDI, ANPI, dolinska občinska uprava in druge organizacije. Političnim predstavnikom dežele, pokraji-

GLASBENA MATICA TRST
**RAZPISUJE KONCERTNI ABONMA
 ZA SEZONO 1971 - 72**
 Abonma obsega 9 koncertov

Orkester Glasbene matice
 Slovenski oktet
 Simfonični orkester RTV Ljubljana
 Orkester in zbor »Consortium musicum«
 Tržaški baročni ansambel
 Zagrebški godalnit kvarte in mezzosopranistka Eva Novšak - Houška
 Orkester Glasbene matice
 Violinist Igor Ozim in pianist Marijan Lipovšek
 Pevski zbor »Branko Krsmanović« iz Beograda

Cene abonmaja

Redni	7.000 lir
Člani	6.000 lir
Mladinski	2.000 lir
Invalidski	2.000 lir

Vpisovanje abonmaja vsak dan od srede, 6. oktobra dalje pri Glasbeni matici (ul. R. Manna 29, tel. 29-779) od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 18.30 ure, ter v Tržaški knjigarni (ul. sv. Franciška 20, tel. 61-792) od 11. oktobra dalje od 8.30 do 12.30 od 15.30 do 19. ure.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
 OTVORITVENA PREDSTAVA SEZONE 1971-72

BERTOLT BRECHT

BOBNI V NOČI

drama in komedija

Prevod: BORUT TREKMAN

Zamiselnice in kostumov: MILE KORUN

in KLAVDIJ PALČIČ

Režija: MILE KORUN

V petek, 8. oktobra 1971 ob 21. uri PREMIERA
 (abonma red A)

v soboto, 9. oktobra 1971 ob 20.30 (abonma red B)

v nedeljo, 10. oktobra 1971 ob 18. uri (abonma red C)

ABONMAJE ZA SEZONO 1971-72 VPISUJEMO
 VSAK DAN, RAZEN OB PRAZNIKI IN PONEDELJKIH DOPOLDNE, V TRŽAŠKI KNJIGARNI, Ul. sv. Franciška 20, tel. 61-792, od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19. ure ter v Kulturnem domu ob delavnikih od 8. do 14. ure, tel. 734265 - 734-269.

ne in tržaške občine je tržaška ANPI poslala naslednje pismo:

»Tržaška ANPI sodi, da je Almirantejev shod izzivanje mesta, ki je odlikovano z zlato kolajno odpora proti fašizmu in proti nacizmu in je imelo bridko prvenstvo, da je v njem deloval edini nacistični krematorij v Italiji. Partizani ne bodo pozabili, da so salojski republikanci, na katere se Almirante sklicuje, izdali Julijsko krajino nacistom. Pozivamo Vas zato, da primerno ukrepate in preprečite fašistične izgrede v glavnem mestu dežele, tudi zato, ker partizani in antifašisti tega ne bodo dovolili.«

V zvezi z nedeljsko manifestacijo nam je Mladinska skupina poslala naslednjo izjavo: »Ker ima nedeljski misovski shod v našem mestu jasen pečat izzivanja in motenja dobrih odnosov med prebivalci obeh narodnosti in ker smo Slovenci v Trstu še posebno upravičeni, da se upremo kakšnikoli obliki ponovnega oživljanja fašizma, vabi Mladinska skupina vse prijatelje, da se udeležijo v nedeljo ob 10. uri na Garibaldijevem trgu skupne protifašistične manifestacije.«

Iz Beneške Slovenije**POTREBNA DELA**

Pred nekaj tedni so se zbrali na županstvu v Šempetru občinski zastopniki iz Nadiške doline, iz Tavorjane in Praprotnega. Sestanka so se udeležili tudi nekateri deželni in pokrajinski odborniki.

Osrednja točka pogovora so bila javna dela in predvsem ceste v Nadiški dolini in v šentlenartski občini. Govorili so tudi o potrebni kanalizaciji in še o preureditvi doma za onemogle v Špetru. Sedanja stavba je že premajhna, povpraševanje starih in onemoglih občanov za zavetišče je pa vedno večje.

Deželni odbornik za javna dela je obljubil, da bo deželna uprava vzela vse te potrebe na znanje in jih bo tudi kmalu uresničila.

Dosti javnih del, ceste in kanalizacijo, bodo začeli tudi v občini Grmek. Županstvo je v ta namen vzelo posojilo 15 milijonov lir. Nekaj milijonov bo dodala tudi deželna uprava.

Potrebno pomoč je dobila tudi občina Dreka, toda ne za javna dela, ampak za obnovo občinskega arhiva.

Pred dvema letoma je namreč pogorela stavba dreškega županstva. Takrat so zgoarele vse listine, uradni in osebni akti vseh občanov. Ko so potrebovali kak dokument, je bilo treba precej časa in denarja za prošnjo na državno pravdnitstvo, kjer hranijo prepise vseh občinskih osebnih listin.

S prispevkom enega milijona lir bodo obnovili ves arhiv.

Po njivah in polju nekaterih zaselkov v naših dolinah so se spet začele pojavljati trume divjih prašičev, ki povzročajo veliko škodo.

Prizadeti so kraji pod Staro goro in okoli Preštinta.

F.J. * 92 S M R T V POMLADI

Spet je šel pred njo po ozki stezi in podržaval veje, da je niso bile v obraz, vendar je imel občutek, da se je v tiste pol ure, ki je bila vmes, nekaj spremenilo. Ni vedel, zakaj mu je postalo težko pri srcu. Nobeden ni spregovoril. Zdelo se ji je, da bi bila vsaka beseda preglasna v tistem večernem gozdu. Vsi drugi sprehajavci so bili že izginili s stez.

Pod krošnjami bukev je bilo že skoro čisto mračno. Steza je bila razrita od debelih korenin in Majda se je spotaknila v svojih belih čevljih z visoko peto.

»Mi hočeš dati roko?« je vprašal.

»Ne, hvala, ni potrebno.«

Ni se mogel znebiti občutka, da je v njenem glasu nekaj čudnega.

»Kaj ti je, Majda?« je vprašal čez nekaj hipov, ko je še vedno molčala.

»Nič mi ni. Kaj naj mi bo?«

»Nekaj ti ni prav.«

»Kaj naj bi mi ne bilo prav?«

»Ne vem.«

»Potem je že vse v redu, ker tudi jaz ne vem,« je rekla. Vedel je, da se je pri tem nasmehnila, čeprav njenega nasmeha ni mogel videti, ker je bilo že pretemno. Toda njen glas jo je izdal, da to ni bil vesel smehljaj.

»Kaj ji je?« je razmišljal. »Zakaj je postala nenkrat tako čudna? Kaj sem ji storil?« Ni se mogel spomniti, da bi ji bil rekel kaj takega, kar bi jo

Klub starih goriških študentov pod vodstvom mladostno delavnega 85 let starega Franceta Gorkiča je v nedeljo odkril že dvajseto spominsko ploščo primorskim možem-delavcem za gospodarski, politični in prosvetni dvig rojakov.

Med te je postavljen tudi narodni buditelj vikar v Gradnem Andrej Žnidarčič.

Pred spominsko ploščo v Višnjeviku se je zbrala kot v taborskih časih velika množica Briccev in gostov.

Po predsednikovem pozdravu je orisal muzejski ravnatelj Marušič lik in delo velikega moža slovenstva. Župnik Kodermac je iz svojih spominov prikazal podobo moža, ki je branil briški jez. Spregovoril je tudi briški rojak dr. Sfiligoj. Vihar navdušenja pa je izzval Ludvik Zorzut z duhovito besedo in veselimi verzi, vžigajočimi kot briška rebula. Deklamacije mladenk in vrsta navdušenih pesmi Briškega okteta so ovile vso množico v pravo taborsko ozračje, posebno še, ko je dvaindevetdesetletni Jože Sirk, nekdanji član Žnidarčičevega društva »Elovenski jez«, odkril spominsko ploščo, ki ima vklesan napis: »Edinost bodi Bricem trdna vez, zato postavljamo slovenski jez.

— o —

NAŠ ŠOLSKI NARAŠČAJ

V zadnji številki smo navedli število šolskih otrok po posameznih šolah goriškega didaktičnega ravnateljstva v šolskem letu 1971—72.

Iz Goriške

Spominska plošča Andreju Žnidarčiču

V naslednjih vrsticah prinašamo še številke za didaktično ravnateljstvo osnovnih šol doberdobskega okrožja.

Sola v Doberdobo ima vpisanih 65 otrok; v Jamljah 23; v Dolu 19; v Sovodnjah 41; v Rupi 32; v Gabrijah 6; na Vrhu 30. Skupaj 216; od teh je 105 dečkov in 111 deklic.

Za bodočo šolsko rast so seveda najpomembnejši prvi razredi. V tem oziru so nizke številke v Gabrijah, kjer sta vpisana v I. razred en deček in ena deklica; potem pa Dol, kjer bodo hodili v prvi razred trije dečki in ena deklica.

V naslednjem šolskem letu 1972-73 bo po anagrafskih številkah nekaj več naraščaja za prve razrede.

Vrh PRENOVILI SO ŠOLO

V nedeljo dopoldne je bila pri nas skromna, a pristrčna slovesnost ob odprtju obnovljene šolske stavbe.

Ob enajsti uri je blagoslovil popravljeno šolsko hišo domači župnik Komjanc, ki je spregovoril tudi nekaj priložnostnih besed. Govoril je tudi domači župan Češčut in pokrajinski podpredsednik.

Na sporedu je bilo še petje šolarjev in deklamacije učenk. Starši in domačini, ki so se skoraj vsi zbrali pri svoji šoli, so z veseljem poslušali svoje male, ki jih je letos že trideset v šoli.

Upajmo, da jih bo prihodnje leto še več.

KONCERT NA MIRENSKEM GRADU

V nedeljo, 3. oktobra, bo na Mirenskem Gradu pri Gorici koncert »Akademskega pevskega zbora sv. Cecilije« iz Ljubljane.

Zbor, ki ga vodi Tomaž Tozon, sestavljajo študentje ljubljanske univerze in poje vsako nedeljo pri bogoslovju za študente v frančiškanski cerkvi.

Pričetek zborovskega koncerta je ob 17. uri.

— o —

Prejeli smo**SPREJEM PREDSTAVNIKOV SDZ IZ GORICE PRI DEŽELNEM ODBORNIKU GIUSTU**

V četrtek je deželni odbornik za šolstvo Giust sprejel delegacijo goriške SDZ, ki so jo sestavljali predsednik Bratina, tajnik Bratuž, odbornik Terpin, ter občinski odbornik Paulin in pokrajinska svetovalka Ferletič. Delegacija je spremljal deželni svetovalec Štorka. Predstavniki SDZ so v daljšem razgovoru podrobneje analizirali stanje goriških slovenskih šol. Posebej je delegacija prikazala obojno stanje slovenskih šolskih stavb. Odbornik Giust je izrazil pripravljenost deželnih organov pri reševanju teh problemov, posebej se je zadržal pri obravnavanju novega deželnega zakona, ki bi moral čimprej smotrno urediti vprašanja vseh šol v deželi. Odbornik Giust je zagotovil, da bo probleme slovenskih šol podrobno zasledoval in podpiral.

Delegacija je odborniku predložila tudi nekatere probleme števerjanske občine glede uvajanja polnega šolskega pouka; problem Alojzijevišča in sirotišča.

Ob koncu so predstavniki SDZ naprosili odbornika, da posreduje pri pristojnih oblasteh, da bo čimprej prišel do diskusije predlog šolskega zakona Belci-Skerk.

užaliti ali užalostiti, ali da bi bil kaj takega storil. bilo moglo užaliti ali užalostiti, ali da bi ji bil kaj takega storil.

Ko sta prispela na laeksandrovo cesto, kjer je bilo svetlo, ji je večkrat pogledal v obraz, da bi odkril po njenem izrazu ali po očeh, kaj ji je. Toda ona je ves čas obračala obraz proč in gledala izložbe, kakor da jo izredno zanimajo, in molčala. Če jo je kaj vprašal, je odgovarjala prijazno, e enozložno.

»Kaj ti je, Majda?« je vprašal, ko sta stala pred njihovo hišo.

»Nič mi ni.«

Zakaj se tako držiš?«

»Kako?«

»No, tako čudno, hladno... Tako tiha si.«

»Ali bi morala biti klepetava?«

»Ne, saj veš, da nisem mislil tega. Mislim sem drugače.«

»Kako drugače?«

»Saj veš...«

»Ne vem.«

»Gotovo veš.«

Molčala je.

(dalje*)

— o —

V zadnji številki je prišlo do pomote v nastovu nadaljevanja uvodnika »Mladina na Korškem je postala sita lepih besed«. Tiskarski škrat je zamenjal ta naslov na 3. strani v »Jugoslovanska stališča okrepljena«.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

M. Matičetov je predaval o Grbčevih „Ljudskih pesmih“

V torek zvečer je ugledni slovenski etnograf prof. Milko Matičetov predaval v Gregorčičevi dvorani v ulici Geppa o knjigi »Ljudske pesmi«, v kateri so objavljene primorske in tudi tržaške slovenske ljudske pesmi, delno z notami, katere je zbral zdaj že rajni skladatelj Ivan Grbec. Knjigo je izdalo Založništvo tržaškega tiska, uredil pa jo je prof. Pavle Merkù.

Milko Matičetov, znan pri nas posebno po svojih novejših odkritjih v Beneški Sloveniji in po predavanjih na radiu Trst A, je prikazal pomen zbiranja ljudskih pesmi. Omenil je tudi priprave za novo veliko izdajo slovenskih ljudskih pesmi, ki jo pripravlja Slovenska akademija znanosti in umetnosti oziroma njen narodopisni institut in ki bo obsegala deset knjig. On sam je njen urednik. Potem je orisal važnost Grbčeve zbirke »Ljudske pesmi«: njena važnost je posebno v tem, da je Grbec pustil ljudsko besedilo nespremenjeno — v tem so prejšnji zbiratelji, pa tudi uredniki zbirke zelo grešili, ker so jih »popravljali« s knjižno slovenščino in jim s tem vzeli njihovo ljudsko pristnost —, in da je zapisoval tudi note.

Prof. Pavle Merkù je nato na kratko razložil, kako je prišel do Grbčeve zapuščine ljudskih pesmi in kako je bil presenečen, ko jo je dobil v roke, ker kljub dolgoletnemu prijateljskemu poznavanju z Ivanom Grbcem sploh ni vedel, da ta zbira ljudske pesmi. Pokazal je zbranim zvezek iz let, ko je Grbec še študiral na učiteljskišči v Kopru. Le njegove prve strani so popisane s šolsko snovjo, vse druge pa vsebujejo ljudske pesmi v drobni in lični Grbčevi pisavi. Ta zvezek je uporabljal Grbec — seveda z dolgimi presledki — nad petdeset let, da je vanj na čisto prepisal nabrane pesmi. Pesmi je zbiral, kamorkoli ga je zaneslo, tudi v begunstvu na Hrvaškem pred drugo svetovno vojno.

Občinstvo, ki pa na žalost ni bilo preveč šte-

vilno, se je obema predavateljiema toplo zahvalilo. Zdaj je spoznalo rajnega skladatelj Grbca še z nove strani. Večer je vodil pesnik Kravos.

— o —

DVE NOVI KNJIGI

Na slovenski knjižni trg bosta v kratkem prišli dve pomembni publikaciji s področja umetnostne zgodovine.

Prvo je napisal znani umetnostni zgodovinar in višji konservator dr. *Marijan Zadnikar* iz Ljubljane. V njej nam bo predstavil arhitekturo kartuzijanskega reda na Slovenskem. Prva kartuzija na slovenskih tleh je bila ustanovljena leta 1165 v Žičah pri Slovenskih Konjicah in je bila sploh prvi samostan tega reda na ozemlju takratnega nemškega cesarstva. Kartuzijanski red je med drugim pomem-

ben tudi zato, ker je bil eden izmed tistih kulturnih dejavnikov, ki so v naših krajih razmeroma zgodaj začeli širiti nov, gotski umetnostni stil. V srednjem veku so na Slovenskem ustanovili še kartuzijanske samostane v Jurkloštru, Bistri in v Pleterjah.

Knjiga je plod dolgoletnega sistematičnega znanstvenega dela: avtor — eden najboljših poznavalcev srednjeveške arhitekture na naših tleh — je večkrat potoval v Francijo, odkoder izhaja kartuzijanski red. Ustanovil ga je sv. Bruno leta 1084.

Drugo delo je napisal *Milan Železnik* in je izšlo v zbirki »Vodniki«, ki jo izdaja založba »Mladinska knjiga« pod skrbnim uredništvom prof. Helene Menše. Knjiga govori o znameniti romarski cerkvi v Novi Štifti pri Ribnici; gre za razvojno zelo pomembno stavbo centralnega tipa, ki pripada obdobju t.i.m. manierizma, obdobju torej, ko še niso popolnoma zamrle stroge in umirjene renečančne oblike, hkrati pa se še ni razživel slikoviti in nemirno razgibani barok. Knjiga je izšla ravno v času, ko je bila končana zahtevna obnova te pomembne cerkve, zgrajene pred približno 300 leti.

Pogovor o Hrastovljah v „Ognjišču“

V zadnji, oktobrski številki revije »Ognjišče« iz Kopa je objavljen zanimiv pogovor z domačinom iz Hrastovelj akad. kiparjem *Jožetom Pohlenom*. Kipar Pohlen je leta 1949 — takrat je bil še študent — postrgal nekoliko ometa v domači podružnični cerkvi in odkril, da je poslikana z dotedaj neznanimi freskami. Čez eno leto so začeli z odkrivanjem in restavriranjem ter ugotovili, da je cerkev okrašena od vrha do tal s freskami, ki pripadajo lokalni istrski šoli z izhodiščem v Pazinu, kjer je sredi 15. stoletja deloval neki južnotirolski slikar. »Tukaj imamo edinstven primer... monumentalne naivne umetnosti, pravi umetnik Jože Pohlen, kajti v to smer freske spadajo, kljub temu da odsevajo glavne evropske umetnostne tokove. Toda to zrcaljenje domačega sveta, slikanje kmečkega ambienta je tako iskan svet in tega ne znamo izkoristiti, ne znamo nuditi. Hrastovlje so

izreden kulturni užitek, ker to ni nikakršna zapletena umetnost, ampak jo lahko vsakdo, ki je količkaj informiran o krščanskem svetu, razume.« Hrastovljsko cerkev je poslikal leta 1490 Janez iz Kastva in se tudi podpisal na severni steni leve stranske ladje.

Jože Pohlen je v pogovoru poudaril, da je bilo v preteklih letih premalo storjeno, da bi množice turistov, ki zlasti v poletnem času potujejo proti morju nedaleč od Hrastovelj, seznanili s to izredno umetnino. Za razlago v sami cerkvi je sicer dobro preskrbljeno, nikjer pa niso postavili niti ene cestne table, ki bi opozarjale na srednjeveško hrastovljsko cerkev.

Opozorimo naj, da je knjiga o Hrastovljah izšla že pred leti v zbirki »Vodniki« (avtor dr. Marjan Zadnikar) in se jo še dobi po nekaterih knjigarnah v Sloveniji.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

Ll.

Cerkev v Stari Uppsali je bila sedež švedske nadškofije. Leta 1270 pa so prenesli sedež nadškofije v današnjo Uppsalo in tedaj so začeli graditi tudi velikansko stolnico, ki so jo dokončali šele leta 1430. Ker so skoraj vse stavbe v mestu precej nizke, je videti mogočno cerkev že od daleč. Sklenil sem, da si ogledam najprej nič. Med potjo sem po nekajkrat izgubil izpred oči, toda vedno spet se mi je prikazala iznad streh.

Šel sem po mostu čez mirno tekočo reko, ki je spominjala na Dravinjo. Po njej so plavale vodne kokoške in kavsale po gostem vodnem rastlinju, ki je poganjalo s tal. Voda v reki je bila nenavadno čista, kar mi je bil nov dokaz, da Švedje res skrbijo za snago narave. Tudi v tem so zelo različni od Slovencev, ki ne le brezobzirno, ampak naravnost z veseljem in načrtno uničujemo naravne lepote in mikavnosti svoje domovine, kot dokazuje med drugim primera Cerknškega jezera in Škocjanskih jam, da niti ne omenjtm stalno ogrožene Soče, ki jo le še budnost javnega mnenja varuje pred usodo navadne industrijske reke.

Na vodi se je zibal čoln z ribičem in vse skupaj — čista voda, v kateri so odsevala dre-

vesa, zeleni bregovi, vodne kokoške in ribič — je bolj spominjalo na kako samotno, še nedotaknjeno pokrajino kakor pa na središče mesta s skoro 100.000 prebivavci.

Stolnica je bila seveda zaklenjena kakor vse evangeličanske cerkve ob delavnikih. Večjezični napis na cerkvenih vratih je obveščal, kdaj si lahko turisti ogledajo notranjost in kdaj so službe božje. Nikjer ni bilo žive duše, bil sem edini obiskovavec. Šel sem nekajkrat okrog cerkve in občudoval njeno gotsko mogočnost ter si ogledoval vrsto granitnih kamnov z dolgimi napisi v staronordijskih runah. V tej stolnici je pokopan kralj Gustav Vasa, ki je v 16. stoletju osvobodil Švedsko danskega gospodstva in ustanovil dinastijo »Gustavov Adolfov«.

V bližini stoji še druga starodavna cerkev, posvečena sveti Trojici. Imenujejo pa jo Bondkyrkan (Bondsikan), t. j. Kmečka cerkev, očitno v nasprotju s stolnico, ki je veljala za cerkev gospode. Vendar je to najstarejša cerkev v Uppsali in verjetno je mnogokrat videla v svoji notranjosti švedske kralje, kajti do 13. stoletja je bila Stara Uppsala švedska prestolnica, najstarejši deli »kmečke cerkve« pa so iz 12. stoletja. V njej so zanimive srednjeveške stenske slike, katerih pa nisem mogel videti,

ker je bila tudi ta cerkev zaklenjena, ura za turistične ogleda pa še ni prišla. Nekaj časa sem hodil okrog obeh cerkv in ju občudoval od zunaj, saj sta obe v arhitektonskem pogledu zanimivi in se sijajno podata v svoje okolje. Zakaj neki pa je nastal v modernem času kratek stik med arhitekti in okoljem? To mi ni bilo nikoli prav jasno. Pri mnogih modernih stavbah — in to velja še posebno za cerkve — s namreč zdi, kot da so arhitekti prav hoteli pokvariti okolje. Že od nekdanj imam arhitekta na sumu — to seveda ne velja za vse, a za večino — da ne morejo trpeti »necivilizirane« oziroma po njihovem »prazne« narave. Zanje pomeni tako naravno okolje nekako izzivanje in niso mirni, dokler je ne »ukrotijo« in ji ne nataknejo komata ter jo spremenijo v ubogljivo in uslužno domačo žival napredka. Če le morejo, postavijo kako stolpnico ali skupino stolpnic prav v najlepše predele okrog mest in če le mogoče na greben kake višine, da razžagajo obzorje in premenijo višinam obrise. To jim pomeni »kulturno pokrajino«.

(Dalje)

— o —

NOV TITOV SVETOVALEC

Predsednik Tito je imenoval na osnovi pooblastil, ki mu jih dajejo ustavni popravki, generala Ivana Miškoviča za svojega novega posebnega svetovalca za vprašanja varnosti. General Miškovič — 51. leten in doma iz Istre — opravlja že mnogo let funkcijo vodje protišpijonažne službe v jugoslovanski vojski.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

Otvoritev novega nogometnega igrišča v Dolini

V nedeljo je dolinski župan Lovriha slovesno odprl nogometno igrišče in ga takoj nato izročil v uporabo domačim športnikom. Po pričetku gradnje tovarne "Grandi motori" so športniki dolinskega Brega ostali brez igrišča, ki je bilo razlašeno skupno z veliko površino rodovitne zemlje. Občina je s pomočjo "sklada Trst" in z izkupičkom, ki ga je dobila za staro igrišče, začela z gradnjo novega pravega športnega centra, ki bo obsegal poleg nogometnega igrišča še telovadnico, slačilnice, manjše igrišče za treninge in velik parkirni prostor. Najprej so se zaključila dela okrog nogometnega igrišča, ki ga je ekipa domačega Brega najbolj pogrešala, saj je morala zadnji dve prvenstvi odigrati na tujem. Uradne otvoritve so se udeležili podprefekt dr. Pasino, jugoslovanski konzul Švab, pokrajinski odbornik Volk, deželna svetovavca dr. Štoka in dr. Godnič, zastopniki vseh tržaških občin, domači župnik, predstavniki Kočevja in še mnogo drugih predstavnikov športnih društev.

Župan Lovriha je na kratko omenil težave, ki jih je imela občinska uprava pri izbiri prostora ter orisal potek del in dokončni načrt za izgradnjo celotnega športnega centra. Za njim je spregovoril dr. Pasino, ki je opravil odsotnost novega prefekta in skušal prikazati velike žrtve domačinov na oltar industrializacije dolinske občine. Končno je župnik Grmek blagoslovil novo igrišče in želel mladini razvedrila in tekmovanja, ki ga najlaže doseže prav s športnim udejstvovanjem.

Takoj po uradnem delu je sledila tekma med pobrateni družbi Kočevja in Brega. Za kroniko naj še omenimo, da je zmagala gostujoča ekipa z 1:0.

NOGOMET

Turnir Zarje

V soboto in nedeljo so odigrali še zadnje finalne tekme za osvojitve pokala Zarje. Za prvo mesto sta se srečali ekipi Brega in CMM. Po zelo izenačeni igri je pripadla zmaga CMM, in to šele po avtogolu Brega, ki je poleg tega igral brez Visentina. Naslednji dan pa so se za tretje mesto pomerili igralci domače Zarje in Ponziane. Ponziana je z enim golom v vsakem polčasu odpravila domačine, ki so igrali vsekakor zadovoljivo proti bolj izkušenemu nasprotniku; končni izid 2:0 ne prikazuje verno pravega razmerja sil na igrišču. Ta predprvenstveni turnir je vsekakor uspel in dela čast organizatorjem; mislimo pa, da bi bilo dobro, če bi včasih povabili ekipe iz Slovenije tudi na take ali podobne turnirje in ne le na enodnevne prijateljske tekme.

XII. Slovenske športne igre

BALINANJE:

Ves pretekli teden so se na dveh igriščih v Padričah odvijale tekme za osvojitve najboljših mest v balnanju. Na stezah smo videli res odlične igralce, saj so nekateri prav s centimetrsko natančnostjo bližali ali odbijali nasprotnikove krogle. Že v izločilnem delu so izstopali igralci Gaje — ki so imeli tudi prednost domačega igrišča —, Križani, Prosečani ter Nabrežinci. V četrtfinalu so domačini z vso svojo močjo stopili na plan in uvrstili kar tri ekipe med prve štiri. Zmaga pa se je nasmejala edinemu gostu, t. j. Vesni, ki je s tesnim 15:11 premagala Gajo A.

Lestvica:

1. Vesna A (M. in B. Sirk*), 2. Gaja A (M. in J. Žagar), 3. Gaja B (Bak in Kalc), 4. Gaja C (V. Grgič in K. Guštin) i.t.d.

ODBOJKA - MLADINCI

V Zgoniku so v soboto in nedeljo odigrali tekme za turnir mladinske odbojke. Prijavilo se je sedem ekip, na žalost pa so bile na tekmovanjih prisotne le štiri, in sicer tri Kras-Sokola ter ena Poleta. Po predvidevanjih je prvo mesto osvojila prva ekipa Kraševcev, ki je nastopila z običajno mladinsko ekipo Krasa, ki je zelo vigrana, ter nam je pokazala resnično zelo zrelo in skoraj za razred boljše igro od ostalih.

ketna

Z Gorlškega

RAZPIS ABONMAJA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU ZA SEZONO 1971-72

Repertoar za abonente:

- Bertolt Brecht: BOBNI V NOČI (drama ali komedija)
- Jovan Sterija Popovič: KIR Janja (komedija)
- Wilder, Williams, Jones: AMERIŠKI VEČER (tri enodejanke)
- Sergej Verč: KO LUNA ŠKILI Z DESNIM OČESOM IN JAŠE VELIKI VOZ (drama)
- Commedia dell'Arte - Dušan Jovanovič: IGRA O TREH ROGONOSCIH (womedija)
- GOSTOVANJE DRAME SNG IZ LJUBLJANE
- GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANSKEGA

Vrsta abonmaje:

- LJANSKEGA
- Red A (premierski)
Red B (prva sobota po premieri)
Red C (prva nedelja po premieri)
Red D (mladinski v sredo)
Red E (mladinski v četrtek)
Red F (okoliški, popoldanska predstava na dan praznika).

Cene za abonente:

	premiera	ponovitve
Parter I (sredinski sedeži)	13.500 lir	7.000 lir
Parter II (ostali sedeži)	9.500 »	6.000 »
Balkon	4.000 »	3.000 »
Okoliški abonma	7.000 lir	preskrbljen prevoz)
Invalidi	2.000 »	
Mladinski abonma	2.000 »	(za katerokoli vrsto abonmaja)

SG v Trstu razpisuje, razen premiere, tudi družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk z enim osnovnim abonmajem, h kateremu vsak nadaljnji družinski član doplača 2.000 lir. Abonmaje vpisujemo vsak dan, razen ob praznikih in ponedeljskih dopoldne, v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Franciška 20, tel. 61-792, od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19. ure ter v Kulturnem domu ob delavnikih od 8. do 14. ure, tel. 734-265 — 734-269.

Dosedanje cenjene abonente prosimo, da potrdijo svoje abonmaje do srede, 22. t.m. Samo do tega dne jim bomo lahko zagotovili njihove lanske sezone.

Beograjska izjava Šita in Brežnjeva

(Nadaljevanje z 2. strani)

no časopisje je opozorilo predvsem na dve stvari: poglobljeno sodelovanje na partijski ravni, kjer naj bi se čutila težka roka Moskve.

Nekoliko so presenetili tudi stavki, ki se nanašajo na vlogo tiska v Sovjetski zvezi v Jugoslaviji. Znano je, da se je zlasti po padcu Rankoviča pred petimi leti tisk v Jugoslaviji v primerjavi s prvimi povojnimi leti sprostil in postal zelo kritičen do vsakodnevnega doganja v sami državi, po okupaciji Češkoslovske leta 1968 pa tudi do imperialističnih teženj Sovjetske zveze v odnosu do podrejenih vzhodnoevropskih držav. Moskvi zlasti to zadnje pisanje ni bilo všeč in tako je razumljivo, da so sovjetske oblasti dovolile zelo ostru predavanja in objave člankov nekaterih kominformovskih prebežnikov, ki so kritizirali najnovejšo notranjepolitične spremembe v Jugoslaviji. Prav do teh ljudi so namreč prihajali neutemeljeni glasovi, da je v nevarnosti enotnost Jugoslavije in obstoj socialističnega družbenega reda v tej državi.

Med nedavnim srečanjem med predsednikom Titom in Brežnjevom so gotovo govorili tudi o tem vrašanju in kaže, da so se odločili za nekakšen »status quo«. Sovjetska zveza je Jugoslaviji priznala neodvisnost tako v zunanjem kot tudi v notranjepolitičnem pogledu, vendar pa je postavila nekatere pogoje ter Jugoslavijo opozorila na obveze, ki po njenem mnenju izhajajo iz načel proletarskega internacionalizma.

Vprašanje tiska je zelo pomembno, kajti ta del izjave gotovo ne bo všeč časnikarjem v Jugoslaviji, kot so opozorili nekateri italijanski časopisi, vendar je tudi res, da zadeve ne smemo drammatizirati. Težko je verjeti, da bodo v Jugoslaviji šli korak nazaj in omejili svobodo tiska, ki je med vsemi socialističnimi državami najbolj svoboden; zanemariti ne smemo tudi teže javnega mnenja.

Po vsem tem lahko zaključimo, da nedav-

ni Brežnjevov obisk v Beogradu ne bo zapustil nobenih presenetljivih posledic. Prišlo je do »ideološkega premirja«, kakor je zapisala turinska »La Stampa«, skupno poročilo pa je zastavljeno tako, da nobenega od obeh partnerjev preveč ne zavezuje. Sovjetska zveza je izvzela Jugoslavijo iz območja teorije o suvereni obojenosti, na drugi strani pa si je zagotovila njeno podporo pri prizadevanjih v zvezi s sklicanjem evropske konference o varnosti in v nekaterih drugih zunanjepolitičnih pobudah.

— o —

KRAJE UMETNIN

V zadnjem času skoraj vsak mesec slišimo o krajah umetnin v raznih evropskih državah. Poleti so iz koprškega Pokrajinskega muzeja ukradli nekaj dragocenih platen in znameniti tolkač s figuro Venere, ki je nekoč stal na glavnih vratih muzejske palače. Pred kratkim smo brali o krajih zelo dragocenih del, med njimi renesančnega slikarja Bellinija, v Benetkah.

Prav te dni pa so sporočili, da so iz Strossmayerjeve galerije v Zagrebu (ustanovil jo je djakovski nadškof Juraj Strossmayer v prejšnjem stoletju) odnesli sedem slik v skupni vrednosti 200 milijonov lir.

Skoraj vse omenjene kraje pričajo, da gre ponavadi za tatove, ki ne kradejo kar tjavdan, marveč so pravi izvedenci v poznavanju umetniške vrednosti ukradenih slik. Očitno postaja, da bi morale pristojne oblasti poskrbeti za večjo varnost umetniških del v muzejih in galerijah, kar je povezano z velikimi stroški. Zlasti v državah z bogato kulturno dediščino nastajajo resni problemi.

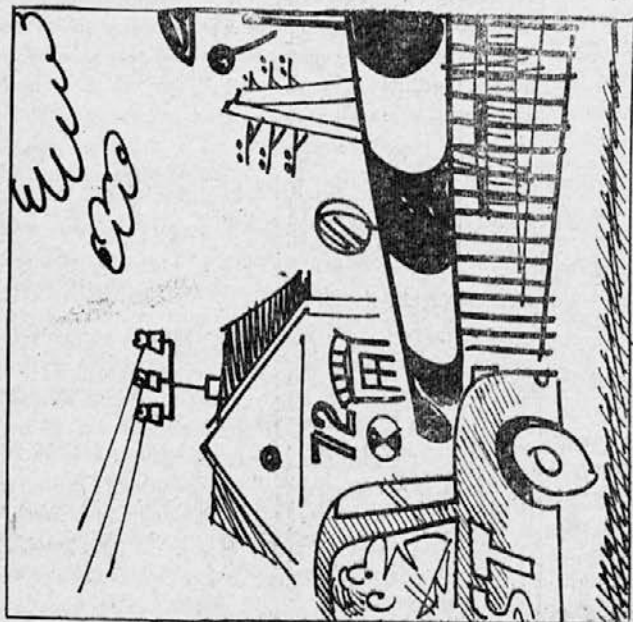
BRAVCEM

Zaradi tehničnih razlogov smo morali odložiti nadaljevanje razprave Vladimira Vremca »Onesnaženo okolje in kmetijstvo« do prihodnje številke.

S POLNO PARO 9 na morje

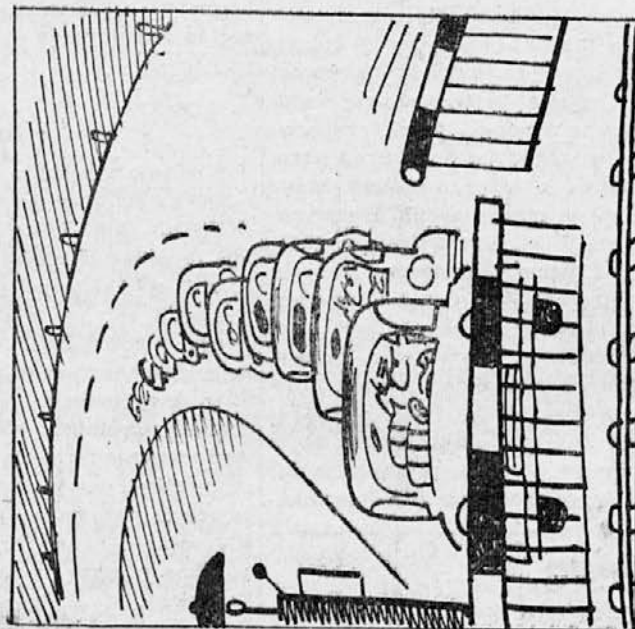
Piše B.T. riše M.B.

In res! Pred seboj sta na cesti zagledala zadnji avto kolone in pred njim vrsto!

Toda kolona je stala! Kaj se je vendar pripetilo. Zapustila sta lokomotivo in stekla naprej.

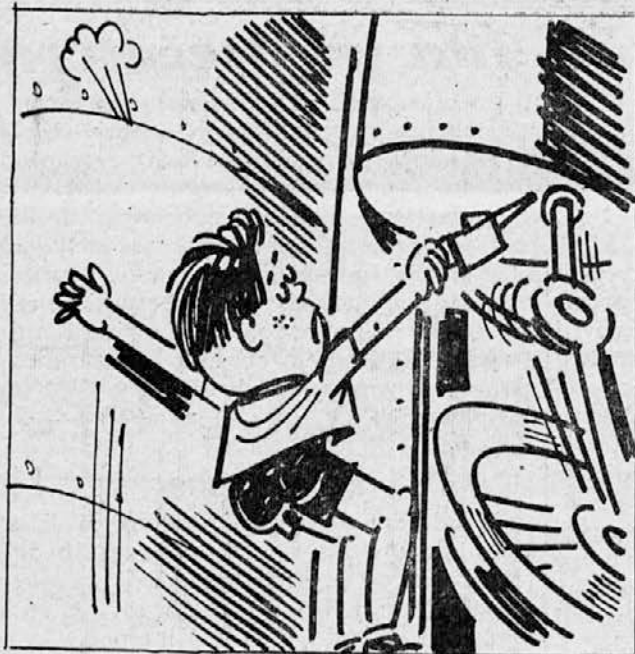
Spredaj so bile železniške zapornice. Spuščene!

Kolona je ostala na oni strani in čakala na brzovlak, ki naj bi prišel najkasneje čez tri četrt ure — če le ne bo imel zamude...

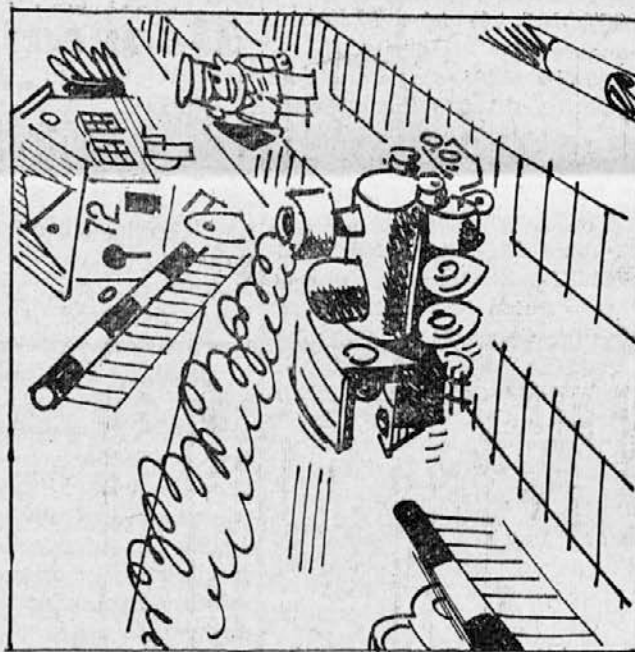
Nov polet je nosil lokomotivo po beli cesti. Ali pretiravamo, če rečemo: zmagi naproti?

Cilj, manjše mesto na jugu, ni bil več posebno dalec.

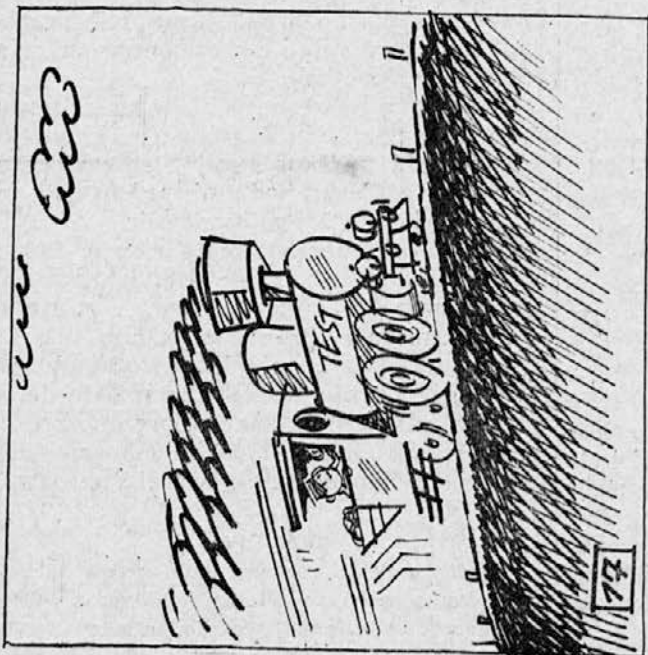
Kanček dvoma je kamil v njuno junaško srce. Ali nista vendarle segla previsoko? Bo para kos bencinu?

Tomaž je med vrtoglavo vožnjo zlezel ven kakor kozmonavt iz kabine. Namazal je ležaje v cilindrilih, Blaž je spustil peska pod kolesa, da bi boljje poprijela.

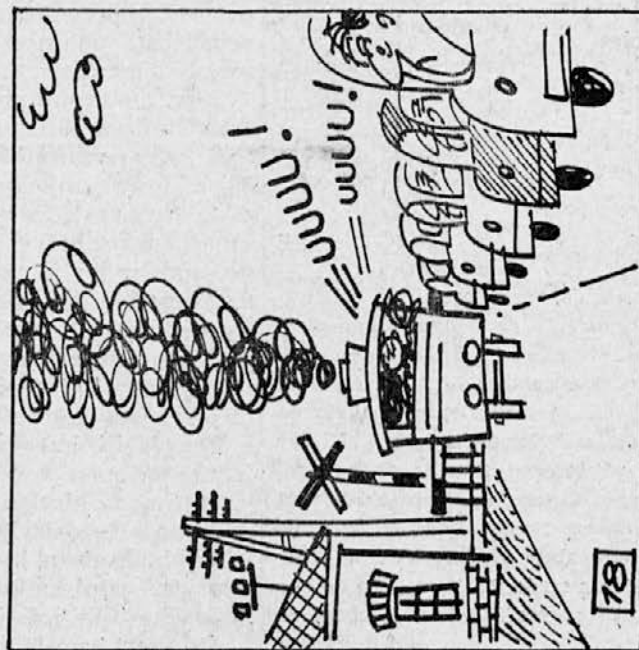
Francelj je pritekkel iz čuvajnice. Popravil si je kapo in jadrno dvignil zapornice. Lokomotiva je veličastno zapeljala čez tيره...

Francelj je pristopil dva prsta k čepici in dvignil rdečo zastavo v pozdrav. Nato je seveda nemudoma spustil zapornice pred nosom strmečih soferjev.

17. Peč se je razžarela, kotel je pel in para je jezno sikala iz sto razpok. Blaž je pokazal ves svoj šoferski talent. Ko se vrnem v Ljubljano, je v tem trenutku sklenil pri sebi, se prijavim za izpit kategorije »Z«. Železničarski!

Dasi sta gnala, kar sta mogla, kolone pred seboj nista uzrla...

V čuvajnici je spal zaporničar Francelj.

Vrnila sta se na lokomotivo, naložila še enkrat v peč in jo potegnila naprej, mimo vseh avtomobilov do zapornic. Debelo so gledali soferji nena- vadno vozilo.

A še debeleje so pogledali, ko je Blaž pred zapornicami presunljivo zapisikal.